

Suomen yksityisen palvelusektorin kehityksen pullonkaulat

MISTÄ VAUHTIA TUOTTAVUUTEEN?

Natalia Kuosmanen

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
natalia.kuosmanen@etla.fi

Ville Kaitila

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
ville.kaitila@etla.fi

Tero Kuusi

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
tero.kuusi@etla.fi

Terhi Maczulskij

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
terhi.maczulskij@etla.fi

Suosittelava lähdeviittaus:

Kuosmanen, Natalia, Kaitila, Ville, Kuusi, Tero & Maczulskij, Terhi (24.9.2025). ”Suomen yksityisen palvelusektorin kehityksen pullonkaulat: Mistä vauhtia tuottavuuteen?”

Etna Muistio nro 164.

<https://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-164.pdf>

Tiivistelmä

Suomen palvelualojen tuottavuuskehitys on jäänyt jälkeensä kilpailijamaista, mikä heikentää talouden kasvupotentiaalia. Muistio kokoaa Etnan tuoreiden tutkimusten keskeiset havainnot palvelualojen tuottavuuden haasteista ja mahdollisuuksista. Tutkimustulokset osoittavat, että palvelualojen pääomaintensiivisyys on Suomessa alhainen, yritykset työllistävät vähemmän kuin olisi voiton maksimoinnin näkökulmasta optimaalista ja digitalisaation käyttöönotto on yritysten ja toimialojen välillä epätasaista. Palvelutuonti tosin lisää työllisyyttä, mutta ei paranna tuottavuutta. Generatiivinen tekoäly (GenAI) voi tarjota uuden kasvulähteen, mutta sen vaikutukset riippuvat osaamisesta ja teknologian käyttöönotosta. Muistio esittää politiikkasuosituksia, jotka tukevat investointeja, osaamisen kehittämistä ja rakenteellisia uudistuksia palvelusektorin tuottavuuden vahvistamiseksi.

Abstract

Bottlenecks in the Development of the Finnish Private Service Sector: How to Accelerate Productivity?

Productivity growth in Finland's service industries has fallen behind that of peer countries, weakening the economy's growth potential. This policy brief summarizes key findings from ETLA's recent research on the challenges and opportunities for service-sector productivity. The analyses show that capital intensity in services is low, firms employ fewer workers than profit-maximizing conditions would imply, and digital adoption remains uneven across firms and industries. Service imports increase employment but do not improve productivity. Generative artificial intelligence (GenAI) could provide a new source of growth, but its impact will depend on skills and technology adoption. The brief presents policy recommendations to support investment, skills development, and structural reforms to strengthen productivity in the service sector.

MMT **Natalia Kuosmanen** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimuspäällikkö.

VTL **Ville Kaitila** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija.

FT **Tero Kuusi** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja.

KTT, FM, dosentti **Terhi Maczulskij** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimuspäällikkö ja IZA:n Research Fellow.

Ph.D. **Natalia Kuosmanen** is a Chief Research Scientist at ETLA Economic Research.

Lic. (Econ.) **Ville Kaitila** is a Senior Researcher at ETLA Economic Research.

Ph.D. (Econ.) **Tero Kuusi** is a Research Director at ETLA Economic Research.

Ph.D. **Terhi Maczulskij** is a Chief Research Scientist at ETLA Economic Research and a Research Fellow at IZA Institute of Labor Economics.

Kiitokset: Tutkimus on tuotettu osana *Palveluiden tuottavuuden lisääminen digitalisaation avulla* -hanketta, jota on rahoittanut Business Finland. Hankkeen loppuraportti on julkaistu Etlan raporttisarjassa (Etla Raportti nro 167).

Acknowledgements: This research was conducted as part of the *Boosting Productivity in Services through Digitalization* project, funded by Business Finland. The project's final report has been published in the Etla Reports series (Etla Report No. 167).

Avainsanat: Digitalisaatio, Palvelualat, Palvelutuonti, Pääomaintensiivisyys, Tuottavuus

Keywords: Capital intensity, Digitalization, Offshoring, Productivity, Service industries

JEL: F14, L80, O14, O30, O33, O47

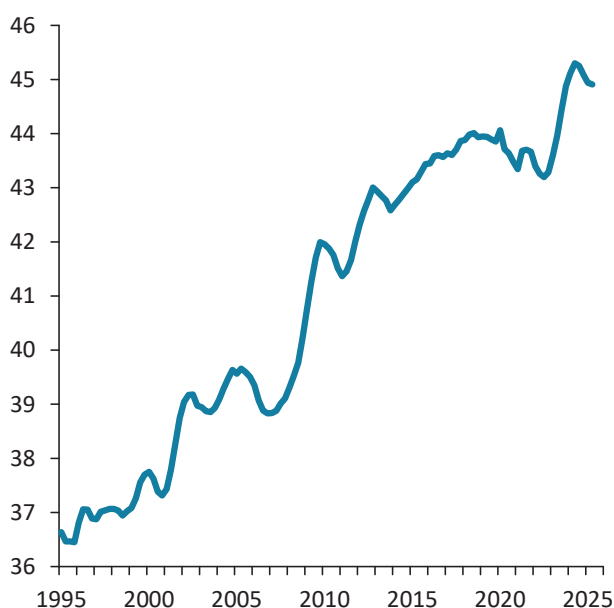
Johdanto

Yksityisten palvelualojen merkitys Suomen taloudessa on kasvanut nopeasti. Ne työllistävät suuren osan yksityisen sektorin työntekijöistä, tuottavat merkittävän osuuden Suomen bruttokansantuotteesta ja vastaavat yhä suuremmasta osasta vientiä (Tilastokeskus). Palveluiden bkt-osuus on noussut selvästi viime vuosikymmeninä (kuvio 1).

Tuottavuuskehitys on ollut monilla palvelualoilla vaikeaa, ja kansainvälisessä vertailussa sekä työn tuottavuuden että pääomaintensiivisyyden tasot ovat Suomessa matalampia kuin kehittyneemmissä Euroopan maissa, Yhdysvalloissa ja Japanissa (Kaitila, 2025a; 2025b).¹ Palveluvienti on kasvanut, mutta kasvu on keskittynyt vain osaan toimialoista.

Tuottavuuskehityksellä on ratkaiseva merkitys pitkän aikavälin kasvuun ja hyvinvoinnin edellytyksiin. Jos palvelut jäävät pysyvästi kilpailijamaista jälkeen, se heikentää koko kansantalouden kasvupotentiaalia ja kaventaa julkisen talouden liikkumavaraa. Näitä kysymyksiä on tarkasteltu Etlan tutkimushankkeessa Palveluiden tuot-

Kuvio 1 Yksityisten markkinapalveluiden (TOL-luokitus G–T) osuus käypähintaisesta bkt:sta, %

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

tavuuden lisääminen digitalisaation avulla, jonka loppuraportissa tulokset on koottu yhteen (Kuosmanen ym., 2025a). Tämä muistio tiivistää keskeiset havainnot ja nostaa esiin niiden politiikkamerkityksen.

Pääomaintensiivisyys ja tuottavuus

Kansainvälinen vertailu viidellä suurella palvelusektorilla (kauppa, kuljetus, informaatio ja viestintä, rahoitus ja vakuutus sekä ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta) vuosilta 1995–2023 osoittaa, että suomalaiset yritykset käyttävät työntekijää kohden vähemmän pääomaa kuin kilpailijamaissa (Kaitila, 2025a; 2025b). Pääomaintensiivisyyden ero on jopa suurempi kuin työn tuottavuuden ero. Tämä koskee sekä aineellista pääomaa, kuten rakennuksia, koneita ja laitteita, että aineetonta pääomaa, kuten ohjelmistoja ja tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Tulokset viittaavat siihen, että työvoiman koulutustaso on positiivisessa yhteydessä tuottavuuden tasoon. Lisäksi pääomaintensiivisyyden kasvu on keskimäärin yhteydessä tuottavuuden kasvuun, erityisen vahvasti perinteisen kiinteän pääoman kohdalla. ICT-pääoman (tieto- ja viestintäteknologia) ja IPP-pääoman (immateriaalioikeuksiin, ohjelmistoihin ja tutkimus- ja kehitystoimintaan liittyvä aineeton pääoma) yhteydet vaihtelevat toimialoittain. Suomen kannalta keskeistä on politiikkakehikko, joka tukee yritysten pitkän aikavälin investointikykyä ja kannustimia sekä vahvistaa osaamista ja kilpailua.

Pysyvä alityöllistäminen

Rekisteriaineistoon perustuva analyysi vuosilta 2000–2022 osoittaa pysyvän ja laaja-alaisen ilmiön: yritykset työllistävät vähemmän kuin voiton maksimoinnin näkökulmasta olisi optimaalista (Kuosmanen ym., 2025b). Talousteorian mukaan kilpailullisilla markkinoilla työn rajatuotoksen tulisi vastata sen rajakustannusta, mutta suomalaisilla toimialoilla rajatuotos on useimmiten korkeampi. Tämä merkitsee, että työpanosta ei hyödynnetä täysimääräisesti ja osa työvoimasta jää siirtymättä korkean tuottavuuden tehtäviin.

Toimialojen välillä on huomattavia eroja. Perinteisissä palveluissa, kuten tieliikenteessä ja ajoneuvojen huollossa, työllisyys on lähellä tasapainoa. Sen sijaan tietointensiivisissä palveluissa, kuten tieto- ja viestintäpalveluissa sekä laki- ja tilintarkastuspalveluissa, alityöllistäminen on selvästi suurempaa. Tämä voi osaltaan viitata siihen, että osaajapula ja työmarkkinoiden jäykkydet rajoittavat työllisyyden kasvua erityisesti korkean osaamisen aloilla.

Havainnot kyseenalaistavat oletuksen, että työmarkkinajärjestelmä ohjaisi työvoimaa automaattisesti sinne, missä se on tuottavinta. Suomi tarvitsee toimia, jotka helpottavat siirtymiä korkean tuottavuuden tehtäviin ja vahvistavat kilpailua työmarkkinoilla, jotta osaamispotentiaali saadaan paremmin hyödynnettyä.

Digitalisaation hyödyt jakautuvat epätasaisesti

Digitalisaatio on ollut keskeinen osa palveluyritysten toimintaympäristön muutosta. Rekisteriaineistoihin perustuva tutkimus osoittaa, että yritykset, jotka ottavat

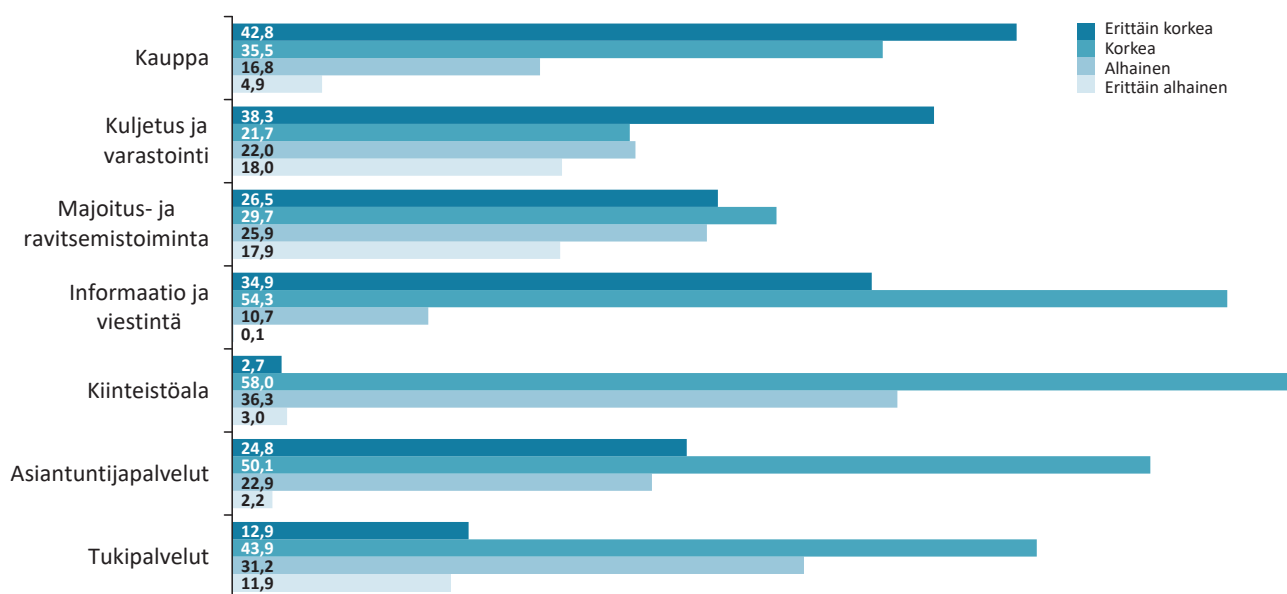
käyttöön useampia digitaalisia teknologioita, saavuttavat keskimäärin parempia taloudellisia tuloksia, kuten korkeampaa liikevaihtoa, arvonnäköistä ja työn tuottavuutta (Kuosmanen ym., 2024; 2025c).

Hyödyt eivät kuitenkaan jakaudu tasaisesti palvelualojen kesken. Kuvio 2 havainnollistaa, että digitalisaatiointensiteetissä on selviä eroja eri toimialojen välillä. Informaatio ja viestintä sekä asiantuntijapalvelut erottuvat siten, että suurempi osuus yrityksistä sijoittuu korkeisiin digitalisaatioluokkiin. Sen sijaan kuljetus- ja varastointi sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta painottuvat useammin mataliin luokkiin.

Toimialojen sisällä vaihtelu on kuitenkin suurta: osa yrityksistä hyödyntää useita digitaalisia ratkaisuja, kun taas monet toimivat yhä vain perusratkaisujen varassa. Digitalisaation omaksuminen on todennäköisempää suurilla ja kansainvälisillä yrityksillä, kun taas pienemmät ja kotimarkkinoille keskittyneet yritykset jäävät useammin jälkeen.

Jotta Suomi voisi hyödyntää digitalisaation täyden potentiaalin, on tärkeää vauhdittaa teknologioiden käyttöönottoa sekä jäljessä olevilla palvelualoilla että niiden

Kuvio 2 Yritysten digitalisaatiointensiteetin jakauma palvelualoittain, %

Lähde: Kuosmanen ym. (2025c).

sisällä niissä yrityksissä, jotka eivät vielä ole pysyneet eturintamassa. Tämä voi edellyttää kohdennettuja tukia käyttöönottoon, osaamisen vahvistamista sekä dataan, kyberturvallisuuteen ja yhteentoimivuuteen liittyvien sääntelyesteiden purkamista.

Palvelutuonti lisää työllisyyttä, mutta ei paranna tuottavuutta

Palveluiden tuonti ulkomailta on kasvanut merkittävästi viime vuosikymmeninä, mutta sen vaikutukset yritysten toimintaan ovat monitahoisia. Yritystason mikrodataan vuosilta 2002–2016 perustuva tutkimus osoittaa, että palvelujen ulkomainen hankinta ei paranna yritysten tuottavuutta, mutta kasvattaa työllisyyttä (Maczulskij & Kässi, 2024). 10 % kasvu palvelutuonnissa nostaa yrityksen kokonaistyöllisyyttä noin 3 % ja maahanmuuttajataustaisten työllisyyttä 1,6 %. Toisin sanoen palvelutuonti luo lisää työpaikkoja, mutta ei paranna työn tuottavuutta työntekijää kohden.

Samalla yritysten työvoimarakenteessa tapahtuu selvä muutos. Ulkomailta palveluja hankkivissa yrityksissä johtajien ja asiantuntijoiden osuus vähenee, kun taas tuotantotyöntekijöiden osuus kasvaa. Tämä viittaa siihen, että hankitut palvelut korvaavat usein hallinnollisia ja tukitoimintoja, mutta mahdollistavat tuotannollisen työn lisääntymisen. Vaikutus on siis rakenteellinen: palvelutuonti ei välttämättä tehosta olemassa olevaa työtä, vaan muuttaa työn luonnetta ja jakautumista yrityksissä.

Vaikka teollisuudessa ulkoistaminen on historiallisesti yhdistetty tuottavuuden kasvuun, palvelualoilla vaikutus rajoittuu työllisyyden lisääntymiseen. Tämä korostaa palvelusektorin erityispiirteitä ja viittaa siihen, että tuottavuuden parantaminen edellyttää kotimaisia investointeja, ei pelkästään ulkoistamista. Palvelualojen tuottavuus ei nouse automaattisesti kansainvälistymisen myötä, vaan vaatii pitkäjänteistä panostusta pääomaan, osaamiseen ja teknologian käyttöönottoon.

GenAI voi muuttaa pelin, jos osaaminen riittää

Generatiivinen tekoäly (GenAI) on uusi teknologia, jolla voi olla merkittävä vaikutus palvelualojen tuottavuuteen pitkällä aikavälillä. Tuoreen ETLA-tutkimuksen mukaan GenAI voi kasvattaa Suomen bkt:n vuosikasvua perusskenaariossa noin 0,1–0,5 prosenttiyksikköä vuosina 2023–2033. Nopeammassa ja laajemmassa käyttöönotossa vaikutus voi ylittää yhden prosenttiyksikön vuodessa (Kuusi, 2025).

Hyödyt eivät kuitenkaan jakaudu tasaisesti. Digitaaliset asiantuntijapalvelut, kuten ICT- ja rahoituspalvelut, ovat eturintamassa, kun taas monia asiakaspalvelu- ja hoiva-aloja on vaikea automatisoida. Lisäksi vaikutukset riippuvat ratkaisevasti työntekijöiden osaamisesta ja yritysten kyvystä uudistaa prosessejaan. Pelkkä teknologian käyttöönotto ei riitä, tarvitaan myös organisatorisia muutoksia ja uudenlaista osaamista.

GenAI voi toimia uutena kasvun lähteenä, mutta vain, jos Suomi panostaa sen nopeaan käyttöönottoon ja osaamisvalmiuksiin. Tämä edellyttää koulutus- ja innovaatiopolitiikkaa, joka varmistaa tekoälytaidot koko työvoimalle, sekä investointeja dataan, infrastruktuuriin ja kyberturvallisuuteen. Ilman näitä panostuksia GenAI:n tuottavuushyödyt jäävät pieniksi tai valuvat muualle.

Johtopäätökset

Suomen palvelualojen tuottavuuskehitys on monin tavoin rakenteellinen haaste. Pääomaa käytetään vähemmän kuin kilpailijamaissa, yritykset työllistävät vähemmän kuin olisi taloudellisesti optimaalista, ja digitalisaation hyödyt keskittyvät vain osalle yrityksistä. Palvelutuonti lisää työllisyyttä, mutta ei nosta työn tuottavuutta. Generatiivinen tekoäly (GenAI) tarjoaa potentiaalin tuottavuuden parantamiseen, mutta sen vaikutukset realisoituvat vain, jos osaaminen, investointiympäristö ja teknologian käyttöönotto ovat kunnossa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että palvelualojen tuottavuuden vahvistaminen edellyttää pitkäjänteisiä ja kohdennettuja politiikkatoimia, jotka vastaavat rakenteellisiin haasteisiin ja hyödyntävät teknologian tarjoamat mahdollisuudet.

Politiikkatoimien tulisi jatkossa keskittyä kolmeen päälinjaan:

- Kotimaisen investointiympäristön vahvistaminen, erityisesti aineettoman pääoman osalta (esim. ohjelmistot, data, osaaminen).
- Työmarkkinoiden liikkuvuuden ja osaamisen kohdentumisen vahvistaminen, jotta työvoimaa voidaan hyödyntää tehokkaammin ja osaajat ohjautuvat korkean tuottavuuden tehtäviin.
- Digitalisaation ja GenAI:n käyttöönoton tukeminen, erityisesti niillä palvelualoilla ja yrityksissä, jotka ovat jääneet kehityksestä jälkeen.

Näin voidaan varmistaa, että palvelusektori tukee talouskasvua ja vahvistaa Suomen hyvinvoinnin edellytyksiä.

Viite

- ¹ Vertailu perustuu harmonisoituihin tilastoihin, mutta maiden palvelualojen rakenteissa on eroja.

Kirjallisuus

Kaitila, V. (2025a). Service industries, capital intensity, and labour productivity. Etla Working Papers No 127. <https://pub.etla.fi/ETLA-Working-Papers-127.pdf>

Kaitila, V. (2025b). Investoinneilla vauhtia työn tuottavuuteen palvelualoilla. Etla Muistio nro 159. <https://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-159.pdf>

Kuosmanen, N., Kaitila, V., Kuusi, T., Kässi, O., Maczulskij, T. & Pajarinen, M. (2025a). Productivity in the Finnish service industries: capital intensity, labor allocation, digitalization, offshoring, and generative AI. Etla Raportti nro 167. <https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-167.pdf>

Kuosmanen, N., Kuosmanen, T. & Pajarinen, M. (2025b.) Are firms hiring enough workers? Firm-level evidence from Finland's manufacturing and service industries. Etla Working Papers No 133. <https://pub.etla.fi/ETLA-Working-Papers-133.pdf>

Kuosmanen, N., Pajarinen, M. & Heshmati, A. (2024). An analysis of digitalization and firm performance in Finland's private service industries. Etla Working Papers No 117. <https://pub.etla.fi/ETLA-Working-Papers-117.pdf>

Kuosmanen, N., Pajarinen, M. & Heshmati, A. (2025c). Digital technology adoption and firm performance: Evidence from Finland's service sector using linked microdata. Työpaperi.

Kuusi, T. (2025). GenAI, Growth, and the Multi-Sector Multipliers. Etla Working Papers No 131. <https://pub.etla.fi/ETLA-Working-Papers-131.pdf>

Maczulskij, T. & Kässi, O. (2024). Palveluiden tuonnin vaikutus palveluyritysten tuottavuuteen ja työllisyyteen. Etla Raportti nro 155. <https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-155.pdf>

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Economic Research

ISSN-L 2323-2463
ISSN 2323-2463

Kustantaja: Taloustieto Oy

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
